

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมายและยังเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางด้านอุปสงค์และอุปทานในระดับสูง นับตั้งแต่สาธารณรัฐประชาชนจีนปฏิรูปเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2521 บทบาทของจีนจึงเป็นที่พึงเล็งของนานาชาติทั่วโลก และการที่โลกให้ความสำคัญกับจีน ก็เท่ากับว่าทั่วโลกเริ่มให้ความสำคัญต่อภาษาจีนรวมไปถึงการผลิตบุคลากรที่มีทักษะทางด้านภาษาจีนเพื่อติดต่อสื่อสารกับจีนในขณะเดียวกัน ผู้ใช้ภาษาจีนไม่เพียงแต่อยู่ในแวดวงผู้ที่นิยมติดต่อธุรกิจกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเท่านั้น ประเทศที่เป็นแหล่งธุรกิจการค้าที่สำคัญในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายประเทศต่างก็ใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร เช่น ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน ไต้หวัน หรือเขตการปกครองพิเศษของจีน เช่น ฮองกง เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยถึงแม้ว่ามีความสัมพันธ์กับประเทศจีนยาวนานและแน่นแฟ้น ดังที่ ฯพณ ฯ เลียงเจ่อหมิ่นประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนกล่าวปาถกฐา ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2542 ความตอนหนึ่งว่า . . . ขอให้ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับไทยจงเหมือนเครื่องสังคโลก ซึ่งช่างจีนและช่างไทยร่วมมือกันสร้างขึ้นนั้น ยิ่งผ่านเวลานานเท่าไร ยิ่งมีคุณค่าเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น . . . (ฯพณฯ เลียง เจ่อหมิ่น. บรรยาย) เป็นที่น่าแปลกว่าทั้งที่คุณค่าและความล้ำค่าของมิตรประเทศทั้งสองผ่านกาลเวลามายาวนานถึง 700 กว่าปี ประเทศไทยก็ยังไม่สามารถแปรความสำคัญที่มีต่อประเทศจีน เป็นการให้ความสำคัญต่อภาษาของมิตรเช่นจีนได้สำเร็จ กล่าวคือ ปัญหาการผลิตบุคคลที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีนยังเป็นปัญหาที่แม้ว่าไม่ค่อยมีใครให้ความสำคัญมากมาย แต่ก็ยังเป็นปัญหาที่แฝงอยู่กับการทำธุรกิจการค้าในทุกสมัย ในความเป็นจริงไทยควรมีโอกาสที่จะศึกษาภาษาจีนได้โดยง่ายจากสภาพแวดล้อม เนื่องจากการที่ชาวจีนได้เข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นจำนวนมากและยังได้เปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนหลายแห่ง แต่การเปิดสอนภาษาจีนในประเทศไทยผู้ศึกษาส่วนใหญ่มักจะเป็นลูกหลานชาวจีนด้วยกัน และทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลไทยก็ไม่เคยมีนโยบายสนับสนุนให้คนไทยศึกษาภาษาจีน สมัยหนึ่งมองกันว่าการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองเสียด้วยซ้ำ การเกรงอิทธิพลจึงทำให้สมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ. 2475 นโยบายของรัฐบาลภายใต้คณะราษฎรได้พยายามที่จะจำกัดอิทธิพลของชาวจีน โดยสร้างกฎหมายควบคุมชาวจีนในลักษณะต่าง ๆ รวมถึงควบคุมการศึกษาภาษาจีน เดิมที่เคยให้เปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนได้อิสระ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายกำหนดเวลาสอนภาษาจีนในโรงเรียนให้ลดน้อยลง บังคับให้ครูสอนภาษาจีนต้องมีความรู้ภาษาไทย ตลอดจนสั่งให้มีการปิดโรงเรียนหลายแห่งและบังคับให้ลูกจีนได้รับการศึกษาภาษาไทยเต็มเวลา วิธีการดังกล่าวสามารถกลืนกลายชาวจีนที่

อาศัยในประเทศไทยเป็นไทยได้บริบูรณ์ในเวลาต่อมา เห็นได้ว่าชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ ถึงแม้ว่าจะมีสายเลือดจีนแต่กลับพูดภาษาจีนไม่ได้แม้แต่ถ้อย เช่นเดียวกับลูกจีนที่อาศัยในอเมริกาใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว แต่ไม่สามารถใช้ภาษาจีนสนทนาทั้งที่หน้าตาบ่งบอกถึงความเป็นเอเชียชาวจีนโดยแท้เป็นต้น

การที่รัฐบาลไทยบางยุคในอดีตไม่ส่งเสริมการศึกษาภาษาจีน และยังได้ควบคุมการศึกษาภาษาจีนในภายหลังนั้น นโยบายรักษไทยด้วยการตั้งข้อจำกัดด้านการศึกษาภาษาจีนสมัยรัชกาลที่ 7 แม้จะประสบผลสำเร็จในเรื่องของการผสมผสานชนเชื้อชาติจีนให้เป็นไทย แก้ไขปัญหาการแบ่งแยกชนชาติ กล่าวคือการทำให้คนจีนมีความจงรักภักดีต่อชาติไทยและมีความรู้สึกว่าเป็นคนไทย นับเป็นผลดีในด้านการบริหารประเทศ แต่ผลลัพธ์ทางอ้อมที่เกิดขึ้นตามมา คือ ทำให้ไทยขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาจีนในสมัยต่อมา ชาวจีนรุ่นเก่าที่มีความรู้ภาษาจีนส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุและมีความสามารถทางด้านภาษาจีนเสื่อมมากกว่า ส่วนผู้ที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีนกลางซึ่งเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารกับจีนทั่วโลก ก่อนข้างน้อยกว่ากลุ่มภาษาจีนท้องถิ่นอื่น ๆ ปัจจุบันนี้เรากำลังขาดแคลนโดยที่ยังต้องอาศัยชาวจีนเป็นล่ามแปล หรือจ้างชาวจีนเป็นแรงงานหลัก ประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย เช่น จีน ไต้หวัน สิงคโปร์ เป็นต้น มักจะจ้างแรงงานที่เป็นบุคคลในชาติเดียวกันทำงานในบริษัท หรือแม้แต่บริษัทไทยบางแห่งที่ติดต่อกว้กับจีนก็ยังคงจ้างพนักงานมาจากเมืองจีนเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรไทยที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีนมีน้อยหรือไม่ก็มีความรู้ไม่เพียงพอต่อลักษณะของงาน จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าการให้ความสำคัญเรื่องการผลิตบุคลากรภาษาจีนในเมืองไทยจะเดินสวนทางกับความนิยมหรือความต้องการของวงการค้าโลก ที่เรียกว่า "การค้ากับจีน" นั้น ในความเป็นจริงผู้ที่ประกอบการหลักก็คือคนจีนในประเทศไทย จึงเป็นเช่นนั้นเสมอมาไม่ว่าสมัยใด และเป็นที่น่าเสียดายว่ากาลเวลาที่ผ่านมามีคนเหล่านั้นหลายชั่วอายุคนนั้น ประเทศไทยก็ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรที่มีความรู้ภาษาจีนได้ตามปริมาณความต้องการของตลาดการค้าที่แท้จริงของแต่ละยุคสมัยได้

เมื่อพิจารณาถึงกระแสการเติบโตของความสัมพันธ์ทางการค้าไทย - จีน และไทยกับประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงเป็นปัญหาที่น่าศึกษาว่าในความเป็นจริง บุคลากรภาษาจีนในปัจจุบันเป็นที่ต้องการของวงการธุรกิจไทยมากน้อยเพียงใด การผลิตบุคลากรจีนมีความจำเป็นหรือไม่ สถาบันที่ผลิตบุคลากรของไทยแต่ละแห่งในปัจจุบันสามารถผลิตบัณฑิตภาษาจีนได้เพียงพอ หรือตรงต่อความต้องการของธุรกิจของไทยหรือไม่อย่างไร งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางในการพิจารณาต่อสถาบันที่ผลิตบุคลากรภาษาจีน ตลอดจนเป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการบุคลากรภาษาจีนของธุรกิจในประเทศไทย โดยภาพรวมและจำแนก

ตามประเภทธุรกิจ

2. เพื่อศึกษาลักษณะต่าง ๆ ของบุคลากรภาษาจีน โดยภาพรวมและจำแนกตามประเภทธุรกิจ

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาจากตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามแล้วส่งคืน โดยสุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบธุรกิจระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ รองผู้จัดการ พนักงานหรือหัวหน้าฝ่ายบุคคลที่มีขนาดธุรกิจประกอบด้วยพนักงาน 30 คนขึ้นไป

ข้อจำกัดในการวิจัย

ข้อมูลที่ได้เป็นความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

นิยามตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา

1. **หน่วยธุรกิจ** หมายถึง สถานที่ประกอบการธุรกิจประเภทต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยพนักงาน 30 คนขึ้นไป ได้แก่

- 1) ธุรกิจการเกษตร หมายถึง ผู้ที่ประกอบธุรกิจทางการเกษตร
- 2) ธุรกิจอุตสาหกรรม หมายถึง ผู้ผลิตสินค้าเครื่องอุปโภคทั่วไปและหมายรวมถึง ธุรกิจการส่งออกด้วย
- 3) ธุรกิจการก่อสร้าง หมายถึง อุตสาหกรรมที่ทำต่อเนื่องจากอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เป็นการนำเอาผลผลิตของอุตสาหกรรมต่าง ๆ มาใช้
- 4) ธุรกิจการพาณิชย์ หมายถึง ธุรกิจที่ทำหน้าที่เป็นผู้กระจายสินค้าอุตสาหกรรมที่ผลิตขึ้นกระจายไปสู่ผู้บริโภค ได้แก่ พ่อค้าคนกลาง ร้านค้าส่ง คำปลีก ธุรกิจที่เป็นตัวแทนนายหน้าขายสินค้าต่าง ๆ
- 5) ธุรกิจการเงิน การธนาคาร หมายถึง ธุรกิจที่ทำหน้าที่ด้านการบริหารการเงิน การจัดหาทุน การเก็บรักษา และการใช้เงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ธุรกิจมีเงินทุนหมุนเวียนที่พอเหมาะให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการมากที่สุด
- 6) ธุรกิจการโรงแรม หมายถึง ธุรกิจเกี่ยวกับการให้บริการที่พัก

- 7) ธุรกิจการท่องเที่ยว หมายถึง ธุรกิจการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น การจองตั๋วเครื่องบิน การจองห้องพัก การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ภูเก็ต เป็นต้น
- 8) ธุรกิจสิ่งพิมพ์ หมายถึง ธุรกิจการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นภาษาจีน
- 9) ธุรกิจอื่น ๆ หมายถึง ธุรกิจนอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น

2. **บุคลากรภาษาจีน** หมายถึง บุคลากรชาวไทยหรือชาวไทยเชื้อสายจีน ที่มีความรู้ภาษาจีนกลาง (Mandarin Chinese) ด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

3. **ความต้องการบุคลากรภาษาจีน** หมายถึง ความต้องการบุคลากรชาวไทยหรือชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีความรู้ภาษาจีนกลาง (Mandarin Chinese) ด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เกี่ยวกับ

- 1) จำนวนความต้องการบุคลากรภาษาจีน
- 2) ความต้องการบุคลากรภาษาจีนในด้านความรู้ความสามารถ
- 3) ความต้องการบุคลากรภาษาจีนในด้านคุณธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความต้องการบุคลากรภาษาจีน
2. ทำให้ทราบลักษณะบุคลากรภาษาจีนที่ต้องการ
3. เป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางและปริมาณในการผลิตบุคลากรภาษาจีนของสถาบันการศึกษา
4. เป็นข้อมูลสำหรับนักศึกษาเพื่อการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาและการสมัครงาน